

1869 gik meget videre end det i 1868, ved at foreslå, hvad jeg har omtalt ogsaa her, ser jeg ikke, at der selv om Ministeren ikke vil følge med, er tabt Stort derved. Jeg ser derimod ikke, at der vindes Noget ved at saa, hvad der her bydes, thi det er allerede tilfede ad Bevillingsveien, men ved nu at udskyde denne Lov tror jeg, vi ville naa til det Maal, jeg her har fremhævet.

Alberti: De store Forventninger, som de ærede tre første Talere nære med Hensyn til dette Lovforslag, anser jeg for at være altfor store og for at være ugrundede. Jeg skal med Hensyn til Udvidelsen af Testationsretten først bemærke, at jeg jo vistnok anser Selveierbønders Testationsret for at være en meget gavnlig Lovbestemmelse, men den finder saare liden praktisk Anvendelse. At en Selveierbønde opretter et Testament til Disposition over sin Gaard, er en sjelden Ting, idelmindste i Sjælland. Om nu denne Testationsret kan faa større Anvendelse ved det foreliggende Lovforslags § 22, skal jeg lade staa her, men jeg tror, at Forslaget ikke er nødvendigt for at fremme denne Testationsret. Iøvrigt vil jeg ikke modstige, at § 22 jo nok kan være i Konsekvens med den Sætning, at man vil stille Majorater paa samme Rente som andre Landeieendomme. Dette Lovforslag har Udseende af, at Bøndergodssets Stilling skal vedblive at være den samme efter Lovens Anvendelse paa Majorater, som den nu er, men jeg paastaar, at de, der betragte Lovforslaget saaledes, svæve i en grundig Bilsfarelse; de svæve i en Bilsfarelse ikke blot med Hensyn til de Bøndersteder, som endnu ere i Fæste, men ogsaa med Hensyn til de Bøndersteder, som ere overgaaede til Selveieendom paa Majoraterne. Jeg gaar selvfølgelig ud fra, at Loven finder nogen Anvendelse, at Majoraterne blive afløste og repræsenterede af Fideikommisskapitaler. Dette gaar jeg ud fra i min Betragtning; om det i Virkeligheden vil ske, er jo noget ganske Andet. Saaledes som Forholdet nu er, tror jeg, maa det efter min Mening anses for givet, at Bøndergodsset paa Majoraterne sælges billigere end paa andre Godser. Den ærede Justitsminister vil ganske sikkert have

et stort Forraad af Beviser i den Henseende i de Salgsplaner, som ligge i hans Ministerium. Jeg vil eksempelvis blot tage en af de sidste Salgsplaner, der ere udkomne, nemlig Planen for Baroniet Løvenborg; deraf vil det vistnok fremgaa, at Gjennemsnitsprisen for en Tønde Hartkorn kun er 14—1500 Rd., en Pris, som sikkerlig vil anses for at være lempelig i Forhold til de nugældende Priser paa Jord og for tillige at være billigere end de Priser, der opnaas paa frie Godser. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds (C. Rimestad) gjorde en Bemærkning, som gik ud paa at oplyse, hvorfor man sælger billigere paa Majoraterne, og han mente, saavidt jeg forstod ham, at dette laa i Loven af 1854. Men jeg tror, at Grunden i alt Fald ikke alene kan søges deri, men at der maa tages Hensyn til, at Majoratsbesidderne ikke have betalt nogen Kjøbesum for deres Bøndergods og derfor ikke ere tvungne til at bringe det ud til visse bestemte Priser, saaledes som Tilfældet er med de Godseiere, der have frie Ladegaarde. Derimod har Loven af 1854 andre meget gode Virkninger. Dertil hører efter min Mening Virkningen af den Bestemmelse, at Salg principnæssigt skal ske til Fæsterens Efterladte, hvilket medfører, at paa de Majorater, hvor man har Tilladelse til at sælge, sker Salg langt lettere i Fæsterens levende Live, netop fordi Majoratsherren er tvungen til at blive ved den nuværende Fæste og hans Efterladte og derfor ikke kan vente at faa en højere Kjøbesum ved Fæsteledighed. Det er deri, at Banffeligheden ligger for de frie Godser, idet nemlig Godseieren ved at afvente Fæsteledighed bliver istand til at sætte Fæstegaarden til Auktion og bortfæste eller sælge den til Fremmede. Loven af 1854 har derfor ved den af mig nævnte Bestemmelse og ved de Virkninger, denne har havt paa Majoraterne, været en af de allerheldigste Love for Bønderstanden, der ere udkomne i dette Aarhundrede. Som jeg engang tidligere har tilladt mig udførligt at paavise, men hvad jeg her, da Lovforslaget atter ligger for, skal tillade mig at gjentage, er det ikke blot gjennem de lavere Kjøbesummer, at Loven